

szakfolyóiratban publikálták, egyeseket magántanárokká is habilitáltak. Volt ösztöndíjasaink között, aki oly fontos nemzetközi jogi tanulmányt tett közzé külföldi szakfolyóiratban, hogy annak értéke külpolitikai szempontból is szinte fölbecsülhetetlen; fizikus, akinek olyan gyakorlati értékű kutatásai folytak, hogy azok finanszírozására Németországban külön érdekelttség alakult; zeneszerző, akinek szerzeményét a német zenei főiskolák évi szerzői versenyén, mint legjobb kompozíciót mutattak be a közönségnek. Orvosaink közül a külföldi szakkongresszusokon nem egy keltett feltűnést egészen új irányú kutatásaival. Egyik sebészünk, aki Rockefeller-ösztöndíjjal jutott Amerikába, olyan jó híret terjesztette ott a magyar sebészetnek, hogy kiküldetése nyomán az amerikai orvosok egész sora kereste föl tanárának sebészeti klinikáját. Ez az utolsó évben nem megvetendő összegű dollár behozatalát jelentette. Azok a képek, amelyeket festőink Itáliában, azok a metszetek, amiket grafikusaink Angliában eladtak, idegen valuta szerzését jelentik az országnak. Az ösztöndíj-ügy tehát nemcsak valutát visz ki az országból, de szerez is idegen valutákat... Nem szabad megfeledkeznünk a csöndesebb, értékes tudományos sikerekről sem, amelyek talán nem alkalmasak a reklámszerű hirdetésre. Az ösztöndíj-ügy ezen a téren is a legszebb sikereket mutathatja föl s így nem állítható egy sorba azokkal a szerencsétlen kezdeményezésekkel, amelyek, bár jóval több pénzbe kerültek, semmiféle gyümölcsöt nem termettek.

HEGEDŰS GYULÁRÓL.

G a l a m b Sándor a szegedi egyetem új magántanára első előadásában az elhunyt Hegedűs Gyuláról szólt. Többek között az alábbiakat mondta.

Hegedűs Gyula a legnagyobb magyar realisták közé tartozott. Akkor jelent meg a magyar színpadon, midőn az úgynevezett pathetikus (mondhatnánk al-pathetikus) stílus volt az uralkodó. Realizmusa a nagy magyar realistában, Szigeti Józsefben gyökerezik. De mesterei közé számítható Ujházi Ede is. Egy idegen hatott csak rá: a nagy német színész, Wassermann. Ezt a hatást azonban gyorsan levetkőzte. A realista ábrázolás-módot tervszerűen vitte keresztül minden alakításában. Még mozgásában is realista volt, a legteljesebb természetességre törekedett. Az volt az elve, hogy minél kevesebb eszközzel érjen el a színész minél nagyobb hatást. Éppen ezért mindig takarékosan bánt eszközeivel és sohasem fekiüdt kelleténél nagyobb erővel a szerepeibe. A színészi játék nem volt nála öncél. Még arcjátékot is csak akkor alkalmazott, ha jellemzett vele valamit. Stílus-formáját pályája végéig megtartotta s éppen ennek tulajdonítható, hogy játékmódja az utóbbi években kezdett elavulni. A legújabb színészet ugyanis kezdte észrevenni, hogy a pathetikus darabban a színésznek is pathetikusan kell játszani, vagyis ha az író kothurnust öltött, a színész sem járhat papucsban. Hegedűs Gyula ezt már nem érezte át. Mindvégig realista maradt. Akkor szerezte ez a hatalmas színész az első kiábrándulást kritikusaiknak, midőn a háború végén egy évet töltött a Nemzeti Színháznál. Játsszott Calderon *Zalameai bírójában*, *Bánkban*-ban és más klasszikus világú darabban, de Hegedűs maga is megérezte, hogy ezek a szerepek nem neki valók. Nem tudott a darabok stílusához alkalmazkodni. Azokban a drámákban volt otthon, melyeknek stílusa azonos volt az övével. Szellemes francia vígjátékokban, Molnár Ferenc és Csehov darabjaiban felülmulhatatlan volt. Életének legnagyobb sikere is Molnár Ferenc *Ördög-ének* alakításához fűződik.